

Sygn. akt III Ca 1219/20

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2022 r.

na rozprawie

sprawy z wniosku D. E. (następcy prawnego zmarłego wnioskodawcy R. E.)

z udziałem K. K. i Gminy K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki postępowania K. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt I Ns 629/16

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

a) **ustalić, że w skład majątku wspólnego R. E. i K. K. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...), bez założonej księgi wieczystej o wartości 277.000 zł (dwieście siedemdziesiąt siedem tysięcy złotych),**

b) **dokonać podziału majątku wspólnego R. E. i K. K. w ten sposób, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...), bez założonej księgi wieczystej przyznać uczestniczce postępowania K. K., córki E.,**

c) **ustalić, że z majątku osobistego zmarłego R. E. poczyniono nakłady na majątek wspólny w postaci zamontowania nowych drzwi w lokalu mieszkalnym - wskazanym w punkcie 1. a) postanowienia - o aktualnej wartości 1.120 zł (tysiąc sto dwadzieścia złotych),**

d) **ustalić, że z majątku osobistego uczestniczki postępowania K. K. poczyniono nakłady na majątek wspólny w postaci części wkładu budowlanego uiszczanego w związku z przekształceniem spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego - wskazanego w punkcie 1. a) postanowienia - na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu o aktualnej wartości 160.660 zł (sto sześćdziesiąt tysięcy sześćset sześćdziesiąt złotych),**

e) **zasądzić od uczestniczki postępowania K. K. na rzecz wnioskodawcy D. E. kwotę 58.730 zł (pięćdziesiąt osiem tysięcy siedemset trzydzieści złotych) płatną do 31-go stycznia 2023r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności,**

f) **oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania K. K. o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania,**

g) **ustalić, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania K. K. są po połowie zobowiązani zwrócić Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Gliwicach nieuiszczone koszty sądowe, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Gliwicach;**

2. **oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania K. K. o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;**

3. **ustalić, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania K. K. są po połowie zobowiązani zwrócić Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Gliwicach nieuiszczone koszty sądowe, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Gliwicach.**

SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1219/20

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gliwicach w postanowieniu z dnia 16 11 2018r. ustalił,

że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy R. E. i uczestniczki ka postępowania K. K. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ulicy (...) (bez założonej księgi wieczystej) po czym dokonał podziału majątku wspólnego i przyznał to prawo uczestniczce postępowania. Ustalił, że z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny poczyniono nakłady w kwocie 1.120zł i zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 95.620zł z tytułu wyrównania udziałów w majątku wspólny, płatną w dwóch ratach, pierwszą w kwocie 50.000zł

w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, a drugą w kwocie 45.620zł w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia.

Następnie nakazał wnioskodawcy opróżnić i opuścić wskazany lokal w terminie 2 miesięcy od dnia uregulowania zasądzonej należności i że nie przysługuje uprawnienie

do otrzymania lokalu socjalnego. Ponadto orzekł o kosztach postępowania i nieuiszczonych kosztach sądowych.

W ustalonym stanie faktycznym przywołał wskazane w uzasadnieniu postanowienia regulacje prawa materialnego i procesowego. Stwierdził, że w okresie trwania związku małżeńskiego uczestnicy postępowania nabyli wskazane powyżej prawo o wartości 189.000zł i bezsporne pomiędzy nimi było, że ma ono przyspaść uczestniczce postępowania. Przywołał regulację art. 45 § 1 k.r.o. i „w zakresie zgłoszonego przez wnioskodawcę wniosku dotyczącego ustalenia poczynionych przez niego nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny”, że „żądanie to zostało udowodnione co do kwoty 1.120zł”, która odpowiada ustalonej przez biegłego wartości zamontowanych w lokalu przez wnioskodawcę 8 drzwi. Ocenił, że żądanie rozliczenia nakładu z majątku osobistego uczestniczki postępowania w postaci uiszczonego przez nią wkładu mieszkaniowego nie zasługuje na uwzględnienie – z uwagi na trafnie podniesiony zarzut przedawnienia. Następnie uwzględniając poczynione przez wnioskodawcę nakłady z jego majątku osobistego na majątek wspólny wyliczył, że z tytułu ich rozliczenia oraz rozliczenia należnej wnioskodawcy spłaty należy mu się od uczestniczki postępowania łącznie kwota 95.620zł, którą rozłożył na dwie raty w celu „umożliwienie uczestniczce realną realizację obowiązku spłaty”. O pozostałych rozstrzygnięciach orzekł przy zastosowaniu wskazanych w uzasadnieniu postanowienia regulacjach prawnych.

Orzeczenie zaskarżyła **uczestniczka postępowania K. K.** w części orzekającej o zasądzeniu od niej na rzecz wnioskodawcy należności

z tytułu rozliczenia nakładów poniesionych przez niego z majątku osobistego na majątek wspólny oraz należnej mu uczestniczki postępowania spłaty, o jego eksmisji z lokalu zaliczonego w skład majątku wspólnego oraz o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, a także o kosztach postępowania i nieuiszczonych kosztach sądowych. Wnosiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania („na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.”) oraz zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Zarzucała, że przy ferowaniu postanowienia naruszono regulacje:

- art. 118 k.c. w związku z art. 121 pkt 3 k.c. przez ich zastosowanie i przyjęcie,

że roszczenie uczestniczki postępowania o zwrot poniesionych przez nią nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny uległo przedawnieniu, w sytuacji, gdy przepis ten nie znajduje zastosowania do rozliczenia nakładów, o których mowa w art. 43 k.r.o.,

- art. 45 § 2 k.r.o. poprzez jego niezastosowanie, pomimo, że roszczenia o zwrot nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny powstają w chwili ich dokonania lecz stają się wymagalne dopiero z chwilą dokonania podziału majątku wspólnego i niezależnie od chwili ich dokonania nie ulegają przedawnieniu i mogą być dochodzone w sprawach o podział majątku wspólnego

W toku postępowania apelacyjnego zmarł wnioskodawca R. E.

i spadek po nim nabył w całości jego syn D. E., który wstąpił do sprawy w miejsce zmarłego ojca.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował wniosek, a następnie po rozpoznaniu sprawy skonstruował prawidłową podstawę faktyczną orzeczenia.

Poczynione przez niego ustalenia faktyczne w istocie nie były kwestionowane przez uczestników postępowania i mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, którego ocena jakkolwiek lakoniczna jest logiczna, mieści się

w granicach swobodnej oceny i Sąd odwoławczy ją podziela.

Z powodu znaczącego upływu czasu od wydania zaskarżonego postanowienia są one jednak nieaktualne w odniesieniu do ustalonej wartości zaliczonego w skład dorobku spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

Z tej przyczyny ustalenia te zmieniono, ustalając w oparciu informacje zawarte w niekwestionowanej przez uczestników postępowania prawidłowo sporządzonej przez biegłego B. R. opinii uzupełniającej z dnia 27 06 2022r., że obecnie prawo to posiada wartość **277.000zł** (k. 368-378 akt).

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższą modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Z wyjątkiem wskazanego poniżej zagadnienia zasadności zarzutu wnioskodawcy przedawnienia się roszczeń uczestniczki postępowania o rozliczenie w niniejszym postępowaniu nakładów poczynionych z jej majątku osobistego na majątek wspólny dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego w swym zasadniczym zarysie jest prawidłowa.

Ma ona oparcie w prawidłowo zastosowanych przepisach prawa wskazanych

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie była kwestionowana w apelacji i Sąd odwoławczy w tej części ocenę prawną Sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własną (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.; orzeczn. SN z dn. 26 04 1935r. III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Zagadnienie składu majątku wspólnego uczestników postępowania i sposobu jego podziału było bezsporne pomiędzy nimi i na tym etapie postępowania wraz z rozstrzygnięciem o zasadności wniosku o rozliczenie nakładów z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny było prawomocnie rozstrzygnięte (apelacja tych rozstrzygnięć nie kwestionowała).

W konsekwencji czego kognicja Sądu odwoławczego ograniczona była do oceny pozostałych zagadnień objętych zaskarżonym postanowieniem

Dotyczy to również zagadnienia wartości majątku wspólnego podlegającego podziałowi, gdyż należy przyjąć, iż uczestniczka postępowania kwestionując wadliwą ocenę zasadności jej wniosku o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny, kwestionowała również wartość tego prawa.

Zgodnie z poczynionymi przez Sąd Rejonowy prawidłowymi ustaleniami spółdzielcze własnościowe prawo do przedmiotowego lokalu zostało nabyte przez uczestników postępowania w następstwie przekształcenia nabytego przez skarżącą przed powstaniem łączącej ich wspólności majątkowej małżeńskiej spółdzielczego lokatorskiego prawa do tego lokalu.

Związany z nabyciem tego prawa wkład mieszkaniowy o wartości **45.579** starych złotych został w całości wpłacony w 1973r. jako dotacja z zakładu (...) w K. i w czasie przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego w 1992r. został uaktualniony do kwoty **15.617.800** starych złotych, co po dominacji stanowi kwotę 1.561,78zł

W chwili przekształcenia wymagany wkład budowlany wynosił **26.782.100** starych złotych, a zaliczony na jego poczet wkład mieszkaniowy (**15.617.800** starych złotych), będący nakładem z majątku osobistego uczestniczki postępowania na majątek wspólny stanowił **58%** jego wartości.

W chwili obecnej wartość wchodzącego w skład majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego wynosi **277.000zł** i tym samym wartość poczynionych przez uczestniczkę postępowania nakładów zamyka się kwotą **160.660zł** ($277.000zł \times 58\% = 160.660zł$).

Stosownie do regulacji art. 43 § 1 k.r.o. uczestnicy postępowania posiadają równe udziały w majątku wspólnym (po 50%) i wartości ich udziałów w majątku wspólnym wynoszą po **138.000zł**.

W następstwie dokonanego podziału majątku wspólnego uczestniczce postępowania przypadło zaliczone w jego poczet spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, wobec czego stosownie do regulacji art. 212 § 2 k.c. wnioskodawcy należy się od niej spłata w wysokości równoważnej wartości jego udziału w majątku wspólnym w kwocie **138.000zł** (powyżej)

Równocześnie z tytułu rozliczenia poniesionych przez skarżącą nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny należy się jej kwota stanowiąca równowartość połowy wartości poczynionych przez nią nakładów na majątek wspólny, tj. kwota **80.330zł**, gdyż identyczna wartość poczynionych przez nią nakładów zawiera się

w przypadającym jej udziale w majątku wspólnym.

Wbrew temu co przyjął Sąd pierwszej instancji roszczenie o jej zapłatę nie podlega przedawnieniu na zasadach ogólnych (zgodnie z utrwalonym i przeważającym poglądem judykatury i doktryny prawa, który Sąd odwoławczy podziela „roszczenia

o zwrotu wydatków i nakładów oraz rozliczenia z zaspokojonych długów dokonuje się

w zasadzie przy podziale majątku wspólnego, **przeto roszczenia z tego tytułu, niezależnie od chwili poczynienia wydatków lub nakładów albo zaspokojenia długów nie ulegają przedawnieniu do czasu podziału majątku wspólnego**”; np. P. K. (red), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz wyd. V LexisNexis 2011; Wiereciński Jacek (red) Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz LexisNexis 2014; Frasz Marusz (red), Habdas Magdalena (red), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz (...) 2021).

Niezależnie od tego, gdyby nawet przyjąć za uprawniony przeciwny pogląd, to jego zastosowanie prowadziłoby do ewidentnego i niczym nieuzasadnionego bezzasadnego wzbogacenia jednego z małżonków kosztem drugiego, w związku z czym takie rozwiązanie byłoby sprzeczne z zasadami współżycia i co za tym idzie nie może korzystać z ochrony prawnej (art. 5 k.c.)

Podobnie ma się sprawa z rozliczeniem nakładów poczynionych przez zmarłego R. E. z jego majątku osobistego na majątek wspólny i z tytułu jego rozliczenia wnioskodawcy przypada kwota 560zł (1.120zł x 50%=560zł).

Ostatecznie z tytułu rozliczenia należnej wnioskodawcy od uczestniczki postępowania spłaty oraz rozliczenia poczynionych przez uczestniczkę postępowania i zmarłego R. E. nakładów z ich majątków osobistych na majątek wspólny należy się wnioskodawcy od skarżącej kwota **58.730zł** [wartość jego udziału **138.500zł** (-) wartość połowy poczynionych przez uczestniczkę postępowania nakładów **80.330zł** (+) wartość połowy poczynionych przez zmarłego R. E. nakładów 560zł], której termin zapłaty przy zastosowaniu regulacji art. 212 § 3 k.c. należało odroczyć do dnia 31 01 2023r. (w celu umożliwienia uczestniczce postępowania zgromadzenia na ten cel odpowiednich środków finansowych).

Nie znajduje to odzwierciedlenia w zaskarżonym postanowieniu, a to czyni apelację uzasadnioną i przy zastosowaniu regulacji art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. prowadziło do zmiany w tej części zaskarżonego postanowienia.

Z materiału sprawy nie wynika, żeby uczestnik postępowania posiadał lokal stanowiący przedmiot przyznanego skarżącej spółdzielczego własnościowego prawa

do lokalu mieszkalnego oraz znajdujące się w nim ruchomości.

Z tego powodu zawarte w zaskarżonym postanowieniu orzeczenia o eksmisji zmarłego R. E. z tego lokalu oraz o braku jego uprawnienia do lokalu socjalnego należało w oparciu o wskazaną regulację uchylić.

Zgodnie z utrwalony w orzecznictwie poglądem prawnym w sprawach o podział majątku wspólnego przy rozliczeniu kosztów postępowania zastosowanie ma regulacja art. 520 § 1 k.p.c. zgodnie z którą „Każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie” („W sprawach tzw. działowych nie zachodzi przewidziana w art. 520 § 2 i 3 sprzeczność interesów tych uczestników, którzy domagają się podziału, niezależnie od tego, jaki sposób podziału postulują i jakie wnioski składają w tym względzie - tak postanowienia SN: z 19.11.2010 r., III CZ 46/10, OSNC 2011/7-8, poz. 88, oraz z 15.12.2011 r., II CZ 120/11, LEX nr 1298073. Powyższego charakteru spraw działowych nie zmienia to, że w ich ramach rozstrzygane są typowo sporne roszczenia, gdyż są to kwestie cząstkowe wobec istoty sprawy, jaką jest zniesienie współwłasności - postanowienie SN z 9.05.2013 r., II CZ 28/13, LEX nr 1353173”).

Czyni to wnioski uczestników postępowania o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania bezzasadnymi, co przy zastosowaniu przywołanej powyżej regulacji prawnej prowadziło do zmiany zawartych w zaskarżonym postanowieniu orzeczeń o kosztach postępowania poprzez oddalenie ich wniosków.

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono przy zastosowaniu regulacji

art. 113 ust. 1 u.o.k.s. i art. 108 zd. 2 k.p.c.

Reasumując zaskarżone orzeczenie jest w części wadliwe i dlatego na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono je w sposób określony

w punkcie sentencji,

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy regulacji

art. 520 § 1 k.p.c., oddalając wnioski uczestników postępowania o zasądzenie

na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego z tych samych powodów, które legły u podstaw zmiany zawartych w zaskarżonym postanowieniu orzeczeń

o kosztach postępowania za pierwszą instancję.

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono przy zastosowaniu regulacji

art. 113 ust. 1 u.o.k.s. i art. 108 zd. 2 k.p.c.

SSO Leszek Dąbek